

Kristus boří jednu zeď za druhou

Bůh je Duch a ti, kdo ho uctívají, mají tak činit v Duchu a v pravdě. (J 4:24)

1. čtení: Soudců 6:1.14-16.25-32

Hlavní čtení: Jan 4:1-29

Milí bratři, milé sestry,

starozákonní Kazatel říká ve své slavné pasáži: *Je čas zabít i čas léčit, čas bořit i čas budovat.* (Kaz 3:3) Podle tohoto pisatele patří zabíjení a boření k sobě, stejně jako léčení a budování. A vsutku: Co je na bourání krásného, že? Když jsme si jako malí s bratrancem hráli s kostkami, já jsem postavil velikou věž. A on přišel, podíval se na tu nádhernou stavbu a kopl do ní. Já jsem stavěl. On bořil. Já jsem brečel. Jemu to evidentně bylo jedno. Vzpomeňme na jeruzalémský Chrám. S jakou slávou ho král Šalomoun na výslovný příkaz Hospodinův vybudoval. A jaká hrůza, když tu dechberoucí stavbu srovnala se zemí babylónská vojska. (Ezd 5:12; Ez 16:39)

Ale v dějinách nalezneme i pozitivní příklady boření, bourání. Co třeba pád Berlínské zdi? Vždyť to je krásný a památný okamžik. Čin, který se stal symbolem stržení Železné opony, konce Studené války. A ve Starém zákoně Bůh zbořil zdi Jericha (Joz 6). Nebo svému lidu přikazoval stále dokola, aby boural ohavné modly. (Dt 12:3; 2Kr 23:8.12.15) To jsme slyšeli v 1. čtení, kdy soudce Gedeón na výslovný příkaz Páně zbořil Baalův oltář a skácel jeho kůl, což rozzuřilo duchovně pomatené Izraelce. (Sd 6) A v duchovním smyslu mluví kladně o boření třeba apoštol Pavel:

- *Zbraně našeho boje nejsou světské, nýbrž mají od Boha sílu bořit hradby. Jimi boříme lidské výmysly.* (2K 10:4)

I. JEŽÍŠ BOŘÍ ZEĎ MEZI MUŽEM A ŽENOU

Bratři a sestry, Pán Ježíš dnes boří jednu zeď za druhou. A to je dobře. Protože existují zdi, které nikdy neměly stát. Jsou hradby, které nikdo nikdy neměl stavět. A tak je potřeba se do nich pořádně opřít a zbořit je. V dnešním oddílu mluví evangelista Jan o třech zdech oddělujících lidská společenství, které Ježíš zbořil. A bourá stále. O třech zdech, které strhl. **Ta první zeď rozděljuje muže a ženy.** Pán Ježíš prochází samařským územím. Unavený po dlouhé cestě hledá občerstvení u Jákobovy studny. Je zrovna poledne. A on má žízeň.

- ⁷ *Tu přichází samařská žena, aby načerpala vody. Ježíš jí řekne: "Dej mi pít!"*

Oslovovat cizí ženu: To nebylo zvykem. Cizí muži se s cizími ženami na veřejnosti bavit nesměli. Každý si měl jít po svých. A přesto právě Ježíš tento společenský zvyk vědomě porušuje. Řekli byste: *No, oslovuje jí proto, aby mu dala napít.* Ale já říkám: *Není tomu tak. Mluví na ni proto, že ona je žíznivá. A že on sám jí chce pomoci. On sám jí chce dát napít.* V Ježíšově době zela mezi muži a žena obrovská bariéra. Jenže právě křesťané pochopili, že Kristovo evangelium je kladivo, pod jehož ranami se ta zeď nakonec zhroutí. Trefně o tom mluví apoštol Pavel:

- ²⁸ *Není už rozdíl mezi židem a pohanem, otrokem a svobodným, mužem a ženou.* ²⁹ *Vy všichni jste jedno v Kristu Ježíši. Jste-li Kristovi, jste potomstvo Abrahamovo a dědicové toho, co Bůh zaslíbil.* (Ga 3:28-29)

Není to krásné, že křesťanství bourá hradby mezi mužem a ženou? Že můžeme společně, muži i ženy, ve víře předstupovat před Boha? Že můžeme žít spolu v pokoji, otevřeně spolu mluvit a sdílet se? Že si smíme navzájem sloužit různými duchovními dary? Že ani jedno pohlaví nemá před Bohem přednost? V Kristu Ježíši jsme jedno tělo. Muž i žena. Přestože muž uveze víc cihel na kolečkách a žena upeče chutnější koláčky. (Omlouvám se rodinám, ve kterých je tomu naopak.) V Kristu jsme jedno, přestože si někdy nedokážeme úplně porozumět. Přestože se občas vůbec neumíme jeden do druhého vžít. V Kristu jsme jedno, přestože muži jsou z Marsu a ženy z Venuše.

Ten nadstandardně vstřícný postoj Pána Ježíše k ženám je vidět na mnoha stránkách evangelií. V jeho blízkosti byly ženy, které se o něj a o jeho učedníky staraly: Marie, Jana, Zuzana a mnohé jiné. (L 8) Nebo vzpomeňme Marii a Martu, Lazarovy sestry, které Ježíše hostí v jejich domě. (J 12) A kolik žen Ježíš uzdravil?! Kolika ženám Ježíš pomohl?! A koho z Ježíšových přátel bylo víc pod jeho křížem? Mužů nebo žen? A kdo se jako první setkal se vzkříšeným Ježíšem toho nedělního rána? V obou případech správná odpověď zní: Ženy. Byly to ženy.

Bratři a sestry, máte pocit, že o zdech mezi muži a ženami už není potřeba mluvit, protože jsou dávno strženy? Úplně si to nemyslím. Kolikrát se jen v naší bezprostřední blízkosti objeví chlapácký výsměch ženám, že jsou hloupé, slabé a ubrečené? A kolikrát si ženy povzdechnou: *Ach, ti chlapi. Protivní, namyšlení, sobečtí a v mnoha ohledech dětinští chlapi.* A víme dobře, že od takových slovních hodnocení není daleká cesta k hrubému jednání. To v Kristově církvi nemá co dělat.

A ještě jedna věc: Já nemám nic proti tomu, když se ve sboru občas scházejí jen muži bratři. Anebo jen ženy sestry. Ale nesmí se z toho stát pravidlo! Všichni společně. Muži i ženy. Všichni dohromady, jako jedno tělo Kristovo. Ženy i muži, zakotvení v jednom Duchu, v jedné lásce, v jedné víře a v jedné naději. To je křesťanský způsob bohoslužeb. To je důležité pravidlo pro naše společenství. Právě to nám kdysi vydobyl Kristus, když zbořil zeď mezi ženou a mužem.

II. JEŽÍŠ BOŘÍ ZEDĚ HŘÍCHU A VINY

Co dál v dnešním příběhu z Janova evangelia Pán Ježíš boří? Další zeď, kterou strhne, je **vnitřní zeď postavená z viny**. Snad vám neušlo, bratři a sestry, že ta samařská žena přišla pro vodu v pravé poledne. V poledne se normálně ke studni nechodí, protože východní Slunce v tu dobu vysává z lidí život. Pro vodu se proto chodilo ráno, nebo navečer. Proč tedy ta žena šla ke studni v pravé poledne? Nejspíš proto, že nikoho nechtěla potkat. Chtěla se vyhnout kontaktu s druhými lidmi. A to se jí dařilo. Ovšem naštěstí se nevyhnula kontaktu s Ježíšem.

A ptejte se dál: Proč má potřebu vyhýbat se lidem? Protože v očích druhých lidí nevede spořádaný život. Nebo to možná druhé lidi ani moc nezajímá, jak žije. Ale ona si myslí, že se na ni druzí lidé dívají skrz prsty za to, jaký život vede. Tak to někdy chodí. Myslíme si, že nás druzí odsuzují za to, co jsme udělali. A proto se snažíme „chodit kanály“, jak se říká. Ta žena chodila kanály. V pravé poledne, když byli všichni sousedé doma, šla načerpat vodu ze společné studny. A dělala to proto, že v životě měla pět mužů. A s tím posledním žije na hromádce. Možná ji její muži sprostě opustili. Nebo ona opustila je. Nebo její manželé postupně umřeli. Zřejmě šlo o kombinaci více možností. Každopádně podle židovských výkladů Mojžíšova zákona se člověk mohl oženit či vdát maximálně třikrát. Co je nad to, to je od Zlého. A navíc: Tehdy bylo naprosto nepřipustné, aby žena žila s mužem bez uzavření sňatku.

Svým životem se Pánu Ježíši chlubit nechtěla. Neměla potřebu se mu s čímkoli svěřovat. To je z vyprávění zjevné. Tak třeba: Záměrně před Ježíšem mlží. Používá starou známou a námi hojně používanou polopravdu a pololež.

- ¹⁶ *Ježíš jí řekl: "Jdi, zavolej svého muže a přijď sem!"* ¹⁷ *Žena mu řekla: "Nemám muže."*

Že nemá manžela, to je pravda. Protože ten, který s ní žije, není její manžel. Ale ona si jistě přála, aby její tajemství zůstalo zahaleno. Přála si, aby jí Ježíš rozuměl jinak: Že není zadaná. Nebo: Že je vdova. Nic víc vědět nemusel. Jenže jak nám evangelista Jan o Ježíši předkládá poměrně často: *Kristus zkrátka ví všechno.* (J 2:24n; 16:30; 21:17)

- *Nato jí řekl Ježíš: "Správně jsi odpověděla, že nemáš muže." ¹⁸ Vždyť jsi měla pět mužů, a ten, kterého máš nyní, není tvůj muž. To jsi řekla pravdu."* ¹⁹ *Žena mu řekla: "Pane, vidím, že jsi prorok."*

Ta žena svou odpověď přiznala, že Ježíš má pravdu. Že ví, jak na tom ve skutečnosti je. Ale hned jak mohla, celé to osobní téma zamluvila. To přece také děláme, když je nám rozhovor nepříjemný. Když se konverzace stočí na osobní rovinu, začneme rychle mluvit o něčem jiném. Třeba o počasí. Nebo o letošní sklizni brambor. No, všechna čest: Ta žena stočila rozhovor k velkým náboženským otázkám.

- ²⁰ *Naši předkové uctívali Boha na této hoře, ale vy říkáte, že místo, na němž má být Bůh uctíván, je v Jeruzalémě!"*

Bratři a sestry, Pán Ježíš o jejím životě ví všechno. A právě proto s ní přichází do kontaktu. Jako lékař, který chce léčit nemocné. Mluví s ní otevřeně. A nabízí jí, aby se na něj ve víře spolehla. Nabízí jí život věčný. Odpuštění hříchů. Vymazání tíživých pocitů viny. Nový začátek. Tady a teď. Ne jednou, až umře. Ale hned teď. Vždyť pozorný posluchač už v té první Ježíšově větě musí slyšet název Ježíšovy zástupné oběti na kříži, kterou zahladil všechny její i naše viny. Ježíš Samařanku prosí: *Dej mi pít, protože má žízeň.* A z kříže volá: *Žízním.* (J 19:28) *Žízním po tom, abych naplnil Otcovu vůli. Abych tebe i vás osvobodil a zachránil.*

- ¹⁴ *Kdo by se však napil vody, kterou mu dám já, nebude žíznit navěky. Voda, kterou mu dám, stane se v něm pramenem, vyvěrajícím k životu věčnému."*

Jak velká změna nastala u té ženy, bratři a sestry! Při setkání s Kristem padla zeď v jejím nitru. Zeď postavená na silném pocitu provinění. Zeď oddělující tu ženu od ostatních lidí. Původně se stranila lidí kolem sebe.

Ale po tom uzdravujícím rozhovoru s Kristem sama odchází pro lidi z té vesnice a přivádí je k Ježíšovi. Tak moc byla nadšená z toho, že poznala Spasitele, že zapoměla i na to, co jí bránilo potkávat se s jejími bližními. Co je pocit viny ve srovnání s radostí z Ježíše Krista?

Bratři a sestry, každý z nás si nese životem různé pocity viny. Je nám kolikrát špatně z nás samotných. Ať už kvůli skrytému, nebo kvůli zjevnému hříchu. Ať už kvůli slovům, která jsme pronesli, nebo kvůli činům, kterých jsme se dopustili, nebo kvůli myšlenkám, o kterých ví jen Bůh sám. Ať už je tomu jakkoliv: Nikdy, nikdy nám to nesmí bránit v setkání s Kristem, který přece přišel, aby zachránil hříšníky. A nikdy, nikdy nám to nesmí bránit v kontaktu s církví, s bratry a sestrami. I kdyby se nám kvůli tomu, čeho jsme se dopustili, nechtělo chodit do hospody nebo do obchodu... I kdybychom se na procházky po dědině vydávali jen v nočních hodinách... Nikdy nepřestaňme chodit do shromáždění. Protože setkání s Ježíšem Kristem a s dalšími omilostněnými hříšníky je mnohem důležitější než naše pocity provinění. Navíc: Kde jinde by se naše provinilé nitro mělo uzdravit, než právě zde?

Kristus tu ženu zachránil. Místo lži pravda. Místo hříchu ospravedlnění. Místo vnitřní duchovní žízně silný pramen živých vod, který už nikdy nevyschne. Tak silný pramen, že ona sama začíná z toho živého pramene zalévat lidi kolem sebe. Přivádí další ke Kristu. A oni nakonec vyznají:

- *Ted' už věříme ne proto, cos nám o něm řekla; sami jsme ho slyšeli a víme, že toto je opravdu Spasitel světa.*

III. JEŽÍŠ BOŘÍ ZEĎ NEPŘÁTELSTVÍ MEZI LIDMI NAVZÁJEM

Bratři a sestry, tou poslední zdí, kterou Kristus boří, je **nepřátelství mezi lidmi**. Nepřátelství, které je někdy založeno na špatných osobních zkušenostech. Prostě se něco mezi dvěma lidmi či skupinami lidí semele. A to pak na dlouho poznamená jejich vzájemné vztahy.

Ale jindy se ani nemusí nic moc stát – a přesto k sobě dva lidé mají velice daleko. Stojí totiž mezi nimi nepřekonatelná zeď, postavená třeba na náboženských rozdílech, nebo na politických postojích, nebo na národní příslušnosti. Ta žena osobně neznala Pána Ježíše. Ale stačilo jí vědět, že je Žid. A ona je Samařanka. A hned je oheň na střeše. Vzájemná nesnášenlivost mezi Samařany a Židy trvala po celá staletí. A byla založená na rozdílných náboženských přístupech a na politických sporech.

Například v jednom židovském spise se uvádí, že samařské ženy jsou kvůli menstruaci nečisté od samotného narození až do smrti. Na rozdíl od židovských žen, které jsou nečisté jen v čase menstruace. Takže: Samařské ženy byly v očích tehdejších židovských učenců nečisté pořád. Manželství mezi Židem a Samařankou nepřipadalo v úvahu. Samařané navíc provokovali Židy tím, že si postavili na hoře Garizím svůj chrám. A tam obětovali Bohu, místo aby přinášeli oběti do jeruzalémského Chrámu. A tak jim Židé pod vedením Jana Hyrkána ten jejich „vzdorochrám“ zbořili, vypálili město Samaří a obyvatele odvedli do otroctví. To se stalo zhruba 150 let před rozhovorem samařské ženy s Židem Ježíšem. (113 př. Kr.) Dávno předtím zase Židé provokovali Samařany tím, že v Jeruzalémě obnovili chrám Hospodinův. A nedovolovali tam Samařanům chodit a účastnit se bohoslužeb. O tom píšou knihy Ezdráš a Nehemjáš.

Takže jde o nepřátelství, které má silné historické kořeny. Nepřátelství, do kterého se narodíte. Nepřátelství, které sajete spolu s mateřským mlékem. A co my? Jsme jiní? Je naše společnost jiná? Ale houby s octem! Jen si vezměte rozdělení Československa. Co zlé krve to přineslo? Můžeme být Pánu Bohu vděční, že jsme nedopadli jako na Balkáně. Že u nás nedošlo k občanské válce jako v jiných postkomunistických krajinách. A co rozklížená společnost při každých volbách? Anebo vzájemná neochota tolerovat jeden druhého v otázce očkování proti covidu? A co náboženské rozdělení: Katolíci a evangelíci? Už je všechna ta pachůť náboženských rozepří, potyček a dokonce krvavých válek dávno za námi? Neplácejme se po ramenou jen proto, že už po sobě vzájemně neházíme vidle. Stačí, že na sebe někdy hledíme skrz prsty. Stačí, že si jeden druhého držíme daleko od těla a vzájemně se nálepkujeme (katolík, helvít, sobotár). Stačí, když se vzájemně nemáme rádi jen proto, že každý z nás vyrostl v jiné tradici.

Toto všechno Kristus zbořil. Zbořil tuto silnou zeď nenávislí a nepřátelství, která se jinak vysoko pne mezi národy, různými sociálními vrstvami společnosti, mezi náboženskými a politickými stranami.

- ¹⁹ *Žena mu řekla: "Pane, vidím, že jsi prorok. ²⁰ Naši předkové uctívali Boha na této hoře, ale vy říkáte, že místo, na němž má být Bůh uctíván, je v Jeruzalémě!" ²¹ Ježíš jí odpoví: "Věř mi, ženo, že přichází hodina, kdy nebudete ctít Otce ani na této hoře ani v Jeruzalémě. ²² Vy uctíváte, co neznáte; my uctíváme, co známe, neboť spása je ze Židů. ²³ Ale přichází hodina, ano již je tu, kdy ti, kteří Boha opravdově ctí, budou ho uctívat v Duchu a v pravdě. A Otec si přeje, aby ho lidé takto ctíli. ²⁴ Bůh je Duch a ti, kdo ho uctívají, mají tak činit v Duchu a v pravdě."*

Kdykoli se křesťané shromažďují, měli by si uvědomit, že jsou společně ukotveni v jednom jménu Ježíš. Ten, který je dává dohromady, je větší než všechno ostatní, co je tu a tam rozděluje. A vůbec: Křesťané by se neměli snižovat k tomu, že budou mezi sebou stavět další a další zdi a zídky. To není jen špatné. To je naprosto trapné! Je to trapné, když se křesťané dělí mezi sebou na ty, kteří milují tradici a na ty, kteří ji rádi nemají. Na ty, kteří zpívají jen ze starých zpěvníků a na ty, kteří zpívají jen z nových zpěvníků. Na ty, kteří pijí ze společného kalicha a na ty, kteří pijí jen z kalíšků. V tom všem se můžeme jeden od druhého lišit. To je v pořádku. Ale nesmíme se nechat rozdělit! Nesmíme se vůči druhým vymezovat! Nesmíme z našich odlišností postavit mezi sebou navzájem zed'. Nesmíme stavět bariéry, které by nám znemožnily mít mezi sebou navzájem pevné pouto. Vždyť kdykoli se scházíme, scházíme v Kristově jménu. Kdykoli se scházíme, scházíme se v Duchu svatém a v pravdě evangelia. A proto do křesťanského sboru patří jednota. Jednota v rozdílnosti. Ale pořád jednota. Tuto bytostnou jednotu nám Kristus vybojoval na kříži, kde zbořil chrám svého těla. (J 2) Tu jednotu nám Kristus vybojoval na kříži, na kterém nás jednou provždy usmířil.

- ¹⁴ *V něm je náš mír, on dvoji spojil v jedno, když zbořil zed', která rozděluje a působí svár. Svou obětí odstranil* ¹⁵ *zákon ustanovení a předpisů, aby z těch dvou, z žida i pohana, stvořil jednoho nového člověka, a tak nastolil mír.* ¹⁶ *Oba dva usmířil s Bohem v jednom těle, na kříži usmrtil jejich nepřátelství. (Ef 2:14-16)*

Modlitba

Pane Ježíši Kriste, ještě pořád mezi námi stojí spousta hradeb, zdí a zídek. Prosíme Tě za to, abys svým Duchem a svou Pravdou, v Písmu zaznamenanou, bořil ty naše zdi, které si někdy stavíme v našich nitrech, někdy mezi sebou, někdy mezi skupinami menšími či většími. Prosíme Tě o to, abychom jako křesťané dbali o pokoj mezi sebou navzájem, abychom rádi prožívali to, co jsi nám na kříži vydobyl – svůj mír. Pokoj pro každého, nabídku spásy pro každého, dar věčného života. Amen